

Kompensation enligt artikel 7 i EU-förordningen nr 261/2004 på grund av försenad flygning. Resenärerna hade rätt till kompensation men flygbolaget ville avräkna den kompensation som resenärerna fått från paketresearrangören. Nämnden ansåg att avräkning inte skulle ske.

Beslut 2018-05-22; 2017-09834

SA begärde kompensation enligt EU-förordning 261/2004 med 400 euro utan avräkning.

Hon flög tillsammans med åtta medresenärer från Arlanda till Almeria. Flygningen utfördes av flygbolaget och ingick i en veckolång paketresa arrangerad av en researrangör. Avgången försenades och hon kom fram till slutdestinationen drygt 8 timmar senare än enligt bokningen. Hon har därför rätt till kompensation enligt EU-förordning 261/2004. Det ska inte göras någon avräkning med den dagsandel hon fått från researrangören på grund av att hon förlorat en dag av resan.

Flygbolaget medgav att betala kompensation enligt EU-förordning 261/2004 med 400 euro, dock med avräkning av den dagsandel som SA redan fått av paketresearrangören.

Flygbolaget har rätt att med stöd av artikel 12.1 i förordningen räkna av den dagsandel som redan har betalats till resenären av researrangören på grund av det inträffade. Enligt såväl dansk som norsk rättspraxis ska det göras en sådan avräkning. I annat fall får resenärerna dubbel kompensation. Det är angeläget att förordningen inte tillämpas olika i olika länder.

Allmänna reklamationsnämnden, i utökad sammansättning, gjorde följande bedömning.

Rättsliga utgångspunkter

I EU-förordning 261/2004¹ finns bestämmelser om ekonomisk kompensation och assistans till flygpassagerare vid nekad ombordstigning samt vid inställda och försenade flygningar. Förordningen syftar bl.a. till att stärka flygpassagerarnas rättigheter och är tillämplig på både reguljära flygningar och flygningar som ingår i paketresor.

Ställs en flygning in har flygpassageraren rätt till bl.a. ekonomisk kompensation av det flygbolag som skulle ha utfört flygningen, såvida inte passageraren fått information om det inställda flyget viss tid i förväg (artiklarna 5.1 och 7). Kompensationen syftar enligt EU-domstolen till att på ett standardiserat sätt gottgöra de olägenheter och den tidsförlust som en inställd flygning typiskt sett innebär för alla flygpassagerare. Det krävs inte att passageraren drabbas av någon ekonomisk skada till följd av det inställda flyget. Kompensationens storlek – 250, 400 eller 600 euro – beror bl.a. på flygningens längd. Under vissa förutsättningar har flygbolaget rätt att halvera beloppet.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91.

Av EU-domstolens praxis följer att flygpassagerare som kommer fram till sin slutdestination tre timmar eller mer efter den i förväg bestämda ankomsttiden på grund av en försenad flygning har rätt till ekonomisk kompensation på samma sätt som vid inställda flygningar.

I artikel 12.1 stadgas att tillämpningen av förordningen inte påverkar passagerarens rätt till ytterligare kompensation. Det sägs även i artikelns andra led att kompensation som beviljas i enlighet med förordningen får räknas av från sådan ytterligare kompensation.

Vad är utrett och vad gäller tvisten?

Av utredningen framgår att SA kommit fram till slutdestinationen Almeira omkring 8 timmar 20 minuter efter den i förväg bestämda ankomsttiden.

Flygbolaget har inte gjort gällande att förseningen orsakats av extraordinära omständigheter eller att resenärerna på någon annan grund har gått miste om sin rätt till kompensation enligt EU-förordningen. Bolaget har inte heller ifrågasatt begärt belopp som sådant. Tvisten gäller i stället om flygbolaget har rätt att från kompensationen räkna av det belopp som paketresearrangören har betalat till resenärerna enligt paketreselagen med anledning av det inträffade.

Rättsläget och nämndens bedömning

Syftet med det första ledet i artikel 12.1 är enligt EU-domstolen att komplettera de åtgärder som föreskrivs i förordningen så att flygpassagerare kan få ersättning för hela den skada de lidit på grund av flygbolagets underlåtenhet att iaktta sina avtalsenliga skyldigheter. Bestämmelsen gör det alltså möjligt att förplikta flygbolaget att ersätta skador som uppstått på grund av bristande uppfyllelse av avtalet om lufttransport på någon annan rättslig grund än EU-förordningen.

Den närmare innebörden av det andra ledet i artikel 12.1 är omdiskuterad. Det gäller bl.a. frågan vilken slags ekonomisk gottgörelse som kan avräknas mot kompensation enligt artikel 7 i EU-förordningen. EU-domstolen har ännu inte prövat frågan och olika uppfattningar har kommit till uttryck i nationell rättspraxis och i den juridiska litteraturen. Frågan berörs inte heller i EU-kommissionens vägledning till tolkningen av förordningen. Så mycket står dock klart att avsikten med det andra ledet är att flygpassageraren inte ska överkompenseras och ersättas flera gånger för samma sak eller, med andra ord, på samma grund. Det handlar däremot inte om att mildra de ekonomiska konsekvenserna av inställda och försenade flyg för flygbolagen.

Nämnden har tidigare prövat flera frågeställningar som gäller artikel 12.1. Nämnden har ansett att avräkning kan ske mot såväl kompensation enligt förordningen som mot annan ekonomisk gottgörelse – åt båda håll alltså – och att avräkning bara ska göras om flygbolaget kräver det. Nämnden har också kommit fram till att ersättning för ekonomisk skada enligt Montrealkonventionen och andra sådana rättsakter, exempelvis för förlorad inkomst eller för förbetalda arrangemang som inte kunnat utnyttjas, inte ska avräknas mot kompensation enligt förordningen. Inte heller ska avräkning ske mot ersättning som utgått på grund av att ett flygbolag underlåtit att erbjuda assistans enligt artikel 8 och 9, exempelvis för mat och dryck och hotell under väntetid.

Nämnden har i ett vägledande avgörande den 29 december 2015 i ärende 2015-03046 uttalat att något annat än skadestånd för tidsspillan inte får avräknas eftersom grunden för ersättningen annars inte är densamma som enligt artikel 7 i EU-förordningen. Prisavdrag ska alltså inte, enligt nämndens avgörande, avräknas mot kompensation enligt förordningen. Det är också nu nämndens fasta praxis.

I sammanhanget kan nämnas att det i artikel 14.5 i det nya paketresedirektiv som antogs i november 2015 och som ska tillämpas från den 1 juli 2018 föreskrivs att ersättning enligt direktivet inte ska påverka resenärernas rättigheter enligt vissa EU-förordningar, bl.a. förordning 261/2004, och internationella avtal. Vidare sägs det i artikelns sista led att ersättning eller prissänkning enligt paketresedirektivet och ersättning och prissänkning enligt dessa förordningar och internationella avtal ska dras av från varandra för att undvika överkompensation. I regeringens proposition med förslag till ny paketreselag görs dock bedömningen att det inte bör införas någon reglering om avräkning med anledning av det sista ledet i artikel 14.5 då det är en allmän princip enligt svensk rätt att ersättning ska försätta den skadelidande i samma ekonomiska situation som om den omständighet som föranleder ersättning inte hade inträffat (prop. 2017/18:225 s. 85 f). Propositionen behandlas för närvarande i riksdagen.

Nämnden vidhåller för sin del den uppfattning som kommit till uttryck i tidigare nämnt vägledande avgörande från december 2016. Som nämnden därvid framhållit utgör en s.k. dagsandel som en paketresearrangör lämnar med anledning av en försenad ankomst till resmålet normalt sett inte ett skadestånd utan ett prisavdrag. Ett prisavdrag är något annat än ett skadestånd och syftar till att återställa relationen mellan det pris köparen av paketresan betalat för produkten och den prestation paketresearrangören tillhandahållit (se Högsta domstolens dom den 17 april 2018 i mål T 2196-17 punkterna 23 och 24). Prisavdraget kan beräknas på flera olika sätt. Många gånger görs det i paketresesammanhang genom en återbetalning av priset som ungefär motsvarar förseningens längd. Det innebär dock inte i sig att prisavdraget är att betrakta som ersättning för tidsspillan på samma sätt som den standardiserade kompensation som utgår enligt EU-förordningen till följd av en inställd eller försenad flygning.

I detta fall har paketresan varat under en vecka och kostat omkring 40 000 kr totalt för nio resenärer. Paketresearrangören har betalat en dagsandel om totalt 8 516 kr. Annat har inte framkommit än att dagsandelen här är att betrakta som ett prisavdrag. Det innebär att det inte ska göras någon avräkning av dagsandelen mot den kompensation enligt EU-förordning 261/2004 som flygbolaget är skyldigt att betala.